

1. Aandachtspunten bij schorsing voorlopige hechtenis

Deze nota is op 19 november 2010 vastgesteld door het Landelijk Overleg van de Voorzitters van Strafssectoren, thans geheten het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS).¹ Met de aandachtspunten en aanbevelingen in deze nota wordt beoogd de kwaliteit en de rechtseenheid bij beslissingen met betrekking tot schorsing van de voorlopige hechtenis te bevorderen.

Inleiding

Het instrument van schorsing van de voorlopige hechtenis heeft om verschillende redenen binnen en buiten de strafrechtspraak de aandacht door:

- Incidenten als gevolg van (tijdelijke) schorsing van de voorlopige hechtenis;
- Het naar aanleiding van zo'n incident opgestelde voorontwerp van wet met betrekking tot de tijdelijke schorsing;²
- Ontwikkelingen rond het elektronisch huisarrest;
- Toenemende aandacht voor de waarborgsom als bijzondere voorwaarde.³
- Het Kaderbesluit inzake toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis⁴ en de Wet van 5 juni 2013 tot implementatie van dat kaderbesluit.⁵

In deze nota worden voor rechtbanken en hoven aandachtspunten geformuleerd voor de beoordeling van de vraag of tot (tijdelijke) schorsing van de voorlopige hechtenis kan worden overgegaan.

Ontwikkeling van de aandachtspunten

Deze nota⁶ met aandachtspunten is oorspronkelijk opgesteld ten behoeve van de beoordeling van verzoeken tot schorsing van de voorlopige hechtenis die na het instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank in de hoofdzaak ter terechtzitting van het hof worden gedaan.⁷

De nota die dus een beperkte strekking had, is vervolgens veralgemeniseerd en verbreed om landelijk als handreiking te dienen.⁸⁹

¹ Deze versie betreft een juridische update van 30 januari 2015.

² Na het Verslag van de Vaste Commissie van Veiligheid en Justitie van 18 november 2011 (Kamerstukken II 2011-2012, 32882, nr.5) zijn geen nieuwe Kamerstukken verschenen.

³ Onder meer ook de dissertatie van A.R. Houweling.

⁴ Kaderbesluit 2009/829/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 23 oktober 2009, Pb 11 november 2009, L294/20.

⁵ Wet van 5 juni 2013 tot implementatie van kaderbesluit 2009/829/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 23 oktober 2009 inzake de toepassing tussen de lidstaten van de Europese Unie, van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen inzake toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis (PbEU L 294), Stb. 2013, 250, i.w.tr. 1 november 2013, Stb. 2013, 309.

⁶ Deze nota ziet op de voorlopige hechtenis van strafrechtelijk meerderjarigen.

⁷ N.a.v. de zaak Saban B.

⁸ Het is niet de bedoeling geweest om een algemene verhandeling te schrijven over de schorsing van de voorlopige hechtenis. Deze aangepaste nota komt ook niet voor verantwoordelijkheid van de opstellers van de oorspronkelijke nota.

⁹ Deze nota ziet op de voorlopige hechtenis van strafrechtelijk meerderjarigen.

De nota is niet bedoeld als een statisch maar als een levend document dat, zo mogelijk, door inbreng vanuit de gerechten wordt uitgebouwd tot een handleiding met *best practices*. Het ligt daarom in het voornemen om de nota op Wiki Juridica beschikbaar te maken.¹⁰

2. Fasen van de voorlopige hechtenis

De verschillende fasen van de voorlopige hechtenis zijn van belang voor de beoordeling van de vraag of de voorlopige hechtenis (tijdelijk) kan worden geschorst. Te onderscheiden zijn:

1. de bewaring;
2. de gevangenhouding tot de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting in eerste aanleg;
3. de gevangenhouding na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting tot en met de uitspraak in eerste aanleg;
4. de (voortzetting van) de gevangenhouding na de uitspraak in eerste aanleg tot de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep;
5. de gevangenhouding na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep tot en met de uitspraak in hoger beroep;
6. de gevangenhouding nadat beroep in cassatie is ingesteld.¹¹

De afweging of tot (tijdelijke) schorsing van de voorlopige hechtenis kan worden overgegaan kent in iedere fase deels dezelfde maar ook deels afwijkende aspecten. Zo staat de rechter-commissaris bij de behandeling van de vordering tot inbewaringstelling voor een geheel eigen afweging omdat hij kan beslissen de bewaring aanstonds te schorsen.¹² Na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting in eerste aanleg zal vaak het onderzoeksbelang geen grond meer vormen, althans in mindere mate.¹³ Verder verandert na een veroordeling in eerste aanleg verdragsrechtelijk de kijk op de voorlopige hechtenis. Van af die fase kan ook (of juist) het veroordelende vonnis aan de voorlopige hechtenis ten grondslag worden gelegd.¹⁴

De afweging of tot tijdelijke schorsing kan worden overgegaan, is deels een andere dan die tot schorsing voor onbepaalde tijd. Bij een tijdelijke schorsing wordt immers meer dan bij de schorsing voor onbepaalde tijd de voortzetting van de voorlopige hechtenis noodzakelijk geacht, maar zijn er bijzondere redenen om deze tijdelijk te onderbreken. De tijdelijke schorsing kan een zeer korte termijn van een dag of enkele dagen betreffen¹⁵ maar ook worden bevolen tot (de voortzetting van) de behandeling ter terechtzitting.

¹⁰ U wordt verzocht reacties op de nota te richten aan mr. E.A.K.G. Ruys, gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, locatie Arnhem.

¹¹ De fase nadat een arrest is gecasseerd en de zaak is verwezen wordt niet apart behandeld.

¹² In feite opschorting (art. 88 Sv).

¹³ Het is denkbaar dat het onderzoeksbelang tot in hoger beroep blijft bestaan.

¹⁴ Mits is veroordeeld voor feiten waarvoor de voorlopige hechtenis was bevolen.

¹⁵ In de gevallen waarin art. 80, zesde lid, Sv niet voorziet.

3. Aandachtspunten

Inhoudelijke aandachtspunten

Afweging

Het aan de wet te ontnemen beslissingskader bij schorsing van de voorlopige hechtenis is een afweging van het persoonlijke belang van de verdachte om – onder bepaalde voorwaarden – (tijdelijk) in vrijheid te worden gesteld¹⁶ en het belang van strafvordering bij ononderbroken voorzetting van de vrijheidsbeneming.¹⁷ Bij deze afweging is (dus) ook de maatschappelijke context van de zaak van belang, daaronder begrepen de belangen van slachtoffers en nabestaanden.

Uiteraard dient bij de vraag of tot (tijdelijke) schorsing van de voorlopige hechtenis kan worden overgegaan, steeds onder ogen te worden gezien of er nog voldoende termen voor voortzetting van de voorlopige hechtenis zijn.¹⁸

Strafvorderlijk belang

Het strafvorderlijke belang is nader gespecificeerd terug te vinden in de wettelijke gronden voor voorlopige hechtenis. Opmerking verdient dat die strafvorderlijke belangen aanwezig kunnen zijn zonder dat die nu per se in het concrete geval expliciet als grond zijn aangewezen, zoals het gevaar voor vlucht. Het verdient in dat geval overweging de gronden zo nodig aan te vullen. De belangen van de slachtoffers, familie van het slachtoffer en nabestaanden kunnen daartoe worden gerekend.

De eigenlijke strafvorderlijke belangen die zich verzetten tegen invrijheidsstelling zijn, kort gesteld:

- gevaar voor vlucht;
- de ernst van het feit en de daardoor geschokte rechtsorde (12 jaarsgrond);
- recidivegevaar, te onderscheiden in zes separate gronden:
 - misdrijf waarop 6 jaar of meer gevangenisstraf is gesteld;
 - gevaar voor de veiligheid van de Staat;
 - gevaar voor de gezondheid of veiligheid personen;
 - algemeen gevaar voor goederen;
 - recidive binnen 5 jaar van bepaalde misdrijven; en
 - bij bepaalde misdrijven op een voor het publiektoegankelijk plaats of tegen personen met een publieke taak bij berechting binnen 17 dagen en 15 uur (i.w.tr. 1 januari 2015);
- het belang van het onderzoek (collusie).

¹⁶ Zie voor de toepasselijkheid van art. 8 EVRM in dit verband het arrest van het EHRM in de zaak van Ploski tegen Polen (NJCM-bulletin, jrg. 28 (2003), nr.4).

¹⁷ Vindplaatsen van andere relevante arresten van het EHRM zijn: Letellier tegen Frankrijk, 26 juni 1991 (NJ 1995, 575, m.n. E.A. Alkema), Smirnova tegen de Russische Federatie, 24 juli 2003 (NJCM-bulletin, jrg. 29 (2004), nr. 3, m.n. E. Myjer), Kanzi tegen Nederland, EHRM 5 juli 2007, NJ 2007, 632, Hendriks tegen Nederland, EHRM 5 juli 2007, NJ 2007, 633, m. n. T. Schalken, en Geisterfer tegen Nederland, EHRM 9 december 2014, Application nr.. 15911/08.

¹⁸ Zie in dit verband: Geisterfer tegen Nederland, EHRM 9 december 2014, Application nr.. 15911/08

Een of meer van de strafvorderlijke belangen kunnen dermate intensief aanwezig zijn dat een schorsing van de voorlopige hechtenis uitgesloten moet worden geacht. Bij de behandeling van een schorsingsverzoek dient daarom expliciet aandacht aan die strafvorderlijke belangen te worden geschonken. Gevaar voor vlucht staat - uitzonderingen daargelaten - op zichzelf aan een (tijdelijke) schorsing in de weg. Hetzelfde geldt als aan verdachte beperkingen zijn opgelegd. Voor het overige geldt dat naar mate het feit ernstiger is en daardoor de rechtsorde ernstiger is geschokt, het belang van de strafvordering zwaarder dient te wegen. Verder ligt in het algemeen een schorsing niet voor de hand indien de verdachte tot een langdurige gevangenisstraf is veroordeeld en/of aan hem de maatregel van TBS met verpleging/PIJ/ISD is opgelegd of te verwachten valt dat aan hem zo'n straf of maatregel zal worden opgelegd. Hier speelt met name ook het maatschappelijke belang een rol.

Strafvorderlijk belang na de veroordeling in eerste aanleg

Bij verdachten die in eerste aanleg zijn veroordeeld tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel, geldt die veroordeling alleen al als voldoende grond voor de voorlopige hechtenis.¹⁹ In het door het hof te geven bevel tot gevangenhouding kan volstaan worden met het noemen van die grond. Daarnaast kunnen ook een of meer van de andere gronden aan het bevel tot gevangenhouding ten grondslag worden gelegd. De door de rechtbank opgelegde straf of maatregel vormt op zichzelf een strafvorderlijk belang dat zich tegen (tijdelijke) schorsing kan verzetten. Dat geldt in het bijzonder indien de verdachte tot een langdurige gevangenisstraf is veroordeeld en/of aan hem de maatregel van TBS met verpleging/PIJ/ISD is opgelegd.

Persoonlijk belang van de verdachte

Anderzijds is het persoonlijk belang van de verdachte de factor die moet worden afgewogen tegen het strafvorderlijk belang. Dat persoonlijke belang dient meer te omvatten dan de algemene schade, ongemak e.d. die samenhangen met detentie.²⁰ Het persoonlijke belang zal dus nader gespecificeerd moeten worden. Voorts moet het persoonlijke belang aannemelijk worden. Dat uit zich in de gebruikelijke terminologie dat het verzoek onderbouwd moet zijn. Dus eerst moet een feitelijke basis, waar mogelijk op basis van stukken, zoals een arbeidsovereenkomst of opnameplan ter behandeling, worden vastgesteld om een deugdelijke afweging van belangen mogelijk te maken. Veelal wordt getracht om een zo objectief mogelijke beschrijving van de persoonlijke belangen van de verdachte te verkrijgen door middel van een reclasseringsrapport.²¹ Het voordeel daarvan is dat daarin ook ten aanzien van de aan schorsing van de voorlopige hechtenis te verbinden voorwaarden het een en ander opgenomen kan zijn.

¹⁹ Art. 75, eerste lid, laatste volzin, Sv, mits de veroordeling heeft plaatsgevonden voor feiten waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen.

²⁰ Alleen ten aanzien van minderjarigen is het uitgangspunt dat waar maar enigszins mogelijk is, geschorst moet worden.

²¹ Een groot probleem wordt gevormd door het feit dat in de praktijk vaak niet tijdig over een reclasseringsrapport kan worden beschikt en dat de reclassering niet meer op verzoek van de verdediging overgaat tot het opstellen van een rapport.

Voorwaarden, bewaking en beveiliging

Waar een eventuele schorsing vervolgens in zicht komt, dient - op het punt van de voorwaarden die daaraan worden verbonden - ook aandacht te worden geschonken aan de concrete mogelijkheden om het in gevaar brengen van de aan de gronden voor voorlopige hechtenis verbonden belangen zoveel mogelijk te beperken.

Als het gevaar bestaat dat verdachte zich al dan niet tijdelijk aan de strafvervolgning zal onttrekken, zal dat moeilijk zijn. Welke te stellen voorwaarden kunnen dat gevaar effectief tegengaan? Voor voorwaarden als elektronisch huisarrest, inleveren reis/verblijfsdocumenten en melding bij de politie geldt dat de effectiviteit daarvan in een Europa met open grenzen kwetsbaar mag worden genoemd, vooral als de verdachte binding heeft met andere landen dan Nederland of middelen of hulp heeft om zich voor langere tijd in het buitenland op te houden.

Het spreekt eigenlijk voor zichzelf dat de te stellen voorwaarden effectief moeten zijn.²² Een meldingsplicht op een specifieke tijd is bijvoorbeeld zinvol als dat geschiedt om het bezoeken van bepaalde op dat tijdstip te spelen voetbalwedstrijden tegen te gaan. Tegen veel andere kwalijke praktijken helpt dat niet veel. Van belang is ook dat op de naleving van de voorwaarden toezien zal moeten worden door een instantie die daartoe in staat (en bereid) is en bij eventuele overtreding ervan in staat en bereid is om daarover te rapporteren aan de justitiële autoriteiten.

Het kan geïndiceerd zijn om over de noodzaak, de wenselijkheid en de haalbaarheid van te stellen voorwaarden informatie in te winnen of te laten inwinnen door het openbaar ministerie, bijvoorbeeld bij de politie of de reclassering. Als gedacht wordt aan elektronisch huisarrest is dat zonder meer een vereiste.

Zoals bij veel belangenafwegingen is er bij schorsing van de voorlopige hechtenis sprake van een zoeken naar evenwicht, waarbij compenserende factoren een rol kunnen spelen. Dus: bij ernstige feiten zwaardere voorwaarden, en/of een kortere duur van de schorsing.

Een (in Nederland) weinig gebruikte schorsingsvoorwaarde is het storten van een borgsom. Bij het zoeken van een evenwicht, kan deze in bepaalde zaken echter een nuttige (aanvullende) factor zijn.²³

²² Bijvoorbeeld bij huiselijk geweld is schorsing een reële mogelijkheid, indien: a) het feit niet te ernstig is en b) door voorwaarden in zo'n geval het specifiek herhalingsgevaar kan worden tegengegaan. Bij de voorwaarden horen dan:

1. het beschikken over een ander deugdelijk verblijfsadres;
2. een contactverbod en/of gebiedsverbod; en
3. zo mogelijk begeleiding door de reclassering.

²³ Met name in fraudezaken.

Procedurale aandachtspunten

De hierna te noemen aandachtspunten richten zich vooral op de behandeling ter terechtzitting, maar zijn uiteraard ook van toepassing bij de behandeling in raadkamer.²⁴

Voor de zitting:

- Alle eerdere beslissingen ter zake van de voorlopige hechtenis (w.o. verzoeken, p-v's en beslissingen op schorsingsverzoeken) worden in een aparte map opgeslagen en zijn beschikbaar ter zitting.²⁵
- De secretaris besteedt in de voorbereidingsnota – ook bij pro forma en regiezittingen – expliciet aandacht aan de loop van de voorlopige hechtenis en eventuele eerdere schorsingen of verzoeken daaromtrent. Zo mogelijk wordt bij het parket een zgn. detentiekartaat opgevraagd en bijgevoegd.²⁶
- Bevorderd dient te worden, bijvoorbeeld in overleg met de balie, dat verzoeken tot schorsing tijdig – te denken valt aan uiterlijk twee dagen voor de zitting – worden ingediend, met afschrift aan het openbaar ministerie, bij gebreke waarvan uitstel van de beslissing op het verzoek geïndiceerd kan zijn.
- Ieder verzoek moet met deugdelijke bescheiden worden onderbouwd zoals een geneeskundige verklaring, een reclasseringsrapport, een rouwannonce e.d., bij gebreke waarvan afwijzing van het verzoek is geïndiceerd.

Ter zitting:

- Wordt een verzoek tot opheffing en/of schorsing ter terechtzitting gedaan dan dient afgewogen te worden of daarop in het kader van een zorgvuldige afweging en besluitvorming direct kan worden beslist.²⁷
- Behoudens in simpele gevallen verdient het aanbeveling niet onmiddellijk uitspraak te doen op opheffings- en/of schorsingsverzoeken.²⁸ De beslissing kan ook bij afzonderlijke beslissing worden genomen.²⁹ Bij het vervaardigen van deze beslissing kan gebruik worden gemaakt van de meer ervaren griffiers van de raadkamer gevangenhouding. Naar de inhoud ervan kan dan op een ter zitting te melden termijn worden geïnformeerd door de verdediging.
- De aan een eventuele schorsing te verbinden voorwaarden worden aan de verdachte voorgehouden.³⁰
- Zo nodig dient naar aanleiding van een schorsingsverzoek (nadere) informatie te worden ingewonnen bij een aantal instanties, bijvoorbeeld over de haalbaarheid van te stellen voorwaarden. Het ligt voor de hand dat door tussenkomst van het openbaar ministerie te doen. Te denken valt aan: DJI, Politie, Reclassering, in een enkel geval de IND etc.

²⁴ De nota is niet geschreven voor de beslissingen van de rechter-commissaris, maar is wel relevant voor die beslissingen.

²⁵ Voor de rechtbanken is van belang dat ook wordt beschikt over de eerdere beslissingen van het hof.

²⁶ Uit deze kaart blijken ook eventueel door het gevangeniswezen toegestane verloven.

²⁷ De tweede volzin van art. 21, eerste lid Sv verzet zich tegen beslissen na afloop van de zitting, maar een zorgvuldige afweging kan tot voorbijgaan aan de aldaar geformuleerde regelen. Overigens zal ook bij het verlenen van een schorsing ter zitting die beslissing steeds in een apart geminuteerde beslissing vastgelegd moeten worden omdat het proces-verbaal niet direct ter beschikking zal zijn en de beslissing geëxecuteerd moet kunnen worden.

²⁸ Idem

²⁹ Deze beslissing moet wel aan de verdachte worden uitgereikt.

³⁰ Dit impliceert dat een verzoek tot schorsing in beginsel niet kan worden toegewezen als verdachte niet ter zitting is verschenen.

- In afwachting van de nadere informatie verdient het de voorkeur dat het schorsingsverzoek wordt aangehouden tot een nadere terechtzitting en anders wordt afgewezen. In dat laatste geval kan worden medegedeeld dat het verzoek opnieuw kan worden ingediend bij de raadkamer gevangenhouding. De voorzitter en/of een van de leden van de zittingssamenstelling kunnen aan de behandeling door de raadkamer deelnemen.³¹ In 'zwaarwegende' gevallen dient er naar gestreefd te worden dat de raadkamer wordt gevormd door de voltallige zittingscombinatie.

Na de zitting:

De beslissing op het schorsingsverzoek wordt met inachtneming van de bijzondere aandachtspunten punten zo veel mogelijk gemotiveerd.³² Die motivering moet de afweging tussen de verschillende belangen en de weging van de verschillende factoren inzichtelijk maken. Dat heeft als voordeel dat eventuele latere combinaties daarvan kennis kunnen nemen en zich daarop kunnen oriënteren. Ook de eventuele externe berichtgeving kan daarvan profiteren.³³

De rol van de raadkamer na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting

Wanneer het onderzoek ter terechtzitting is aangevangen, is het uitgangspunt van de wet dat de zittingsrechter die de strafzaak behandelt, ter terechtzitting beslist over de voortdrijving van de voorlopige hechtenis en dus ook op verzoeken tot schorsing van de voorlopige hechtenis. Indien de raadkamer gevangenhouding bij – tussentijdse – beslissingen over de voorlopige hechtenis wordt betrokken, zal meestal om praktische redenen geen gevolg kunnen worden gegeven aan het bepaalde in art. 21, derde lid, Sv. Voor dat geval is het gewenst dat bijvoorbeeld door middel van de aantekeningen van de griffier kennis kan worden genomen van de opvattingen van de zittingssamenstelling over de voorlopige hechtenis.

Enige bijzondere aandachtspunten

Hierna worden - niet limitatief - factoren genoemd die voor de rechter van belang zijn bij de beoordeling van schorsingsverzoeken. De relatieve waarde van de diverse factoren zal in het concrete geval nader kunnen (en moeten) worden bepaald. Gemakshalve zijn deze punten overwegend in de vorm van contra-indicaties geformuleerd.

Nationaliteit en verblijfsstatus verdachte

Er is sprake van een contra-indicatie voor schorsing als een verdachte geen binding heeft met Nederland, bijvoorbeeld geen vaste woon- en/of verblijfplaats in Nederland heeft, geen Nederlandse nationaliteit dan wel niet alleen de Nederlandse nationaliteit. Als een verdachte zijn vaste woon- of verblijfplaats heeft in een andere lidstaat van de EU en hij ermee instemt naar die staat terug te keren, kan de tenuitvoerlegging van de schorsing van de voorlopige hechtenis onder bepaalde voorwaarden worden overgedragen aan die

³¹ Aan het bepaalde in art. 23, derde lid, Sv zal meestal om praktische redenen geen gevolg kunnen worden gegeven.

³² Zie Hof Den Bosch 18 februari 2010, NbSr 2010,136.

³³ Als het gaat om een beslissing door de raadkamer gevangenhouding voor de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting dient wel het besloten karakter van die procedure voor ogen te worden gehouden die is ingegeven door het opsporingsbelang, de onschuldpresumptie en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (Kamerstukken II 1991-1992, nr 3. p. 8)

lidstaat indien bij die schorsing een of meer toezichtmaatregelen zijn opgelegd.³⁴ Op verzoek van de verdachte kan de tenuitvoerlegging ook aan een andere lidstaat worden overgedragen, maar daarmee moet die lidstaat instemmen.

Er is sprake van een contra-indicatie als er geen sprake is van een verblijfstitel hier te lande en de verdachte binding heeft met een staat die op het standpunt staat dat onderdanen e.d. niet worden uitgeleverd. De kracht van de contra-indicatie is sterker als het desbetreffende land een opgelegde straf ook niet kan overnemen. In ieder geval is het wenselijk dat met betrekking tot iemand die geen eigen verblijfsstatus hier te lande heeft bij de IND navraag wordt gedaan naar mogelijk relevante informatie (met name met betrekking tot een ongewenstverklaring).

Er kan overigens ook sprake zijn van een contra-indicatie als de verdachte naast binding met Nederland ook een binding heeft met een of meer andere landen (al dan niet binnen de EU), bijvoorbeeld door familiebanden, of over de financiële middelen of hulp kan beschikken om zich in het buitenland voor langere tijd aan de vervolging te onttrekken.

Maatschappelijke binding

Het is een contra-indicatie als verdachte een zwakke sociale binding heeft, in het bijzonder valt hierbij te denken aan het ontbreken van gezinsbanden. Ook de financiën van een verdachte kunnen hierbij een rol spelen.

Eerder gedrag verdachte

Een eerdere vlucht poging van verdachte, in het bijzonder na zijn aanhouding, is een contra-indicatie voor schorsing. Een overtreding van de voorwaarden bij een eerdere schorsing van de voorlopige hechtenis vormt evenzeer een contra-indicatie.

Agressief gedrag van de verdachte kan, voor zover vaststaand, een contra-indicatie opleveren. Hierbij kan ook worden gekeken naar het gedrag van verdachte in de inrichting waar hij verblijft of het gedrag van verdachte gedurende eventueel reeds gepraktiseerde verloven.

Een ontkennende houding van verdachte met betrekking tot feiten waarvoor hij is veroordeeld, kan als een contra-indicatie worden beschouwd.

Verslavingsproblematiek kan, met het oog op recidivegevaar, een contra-indicatie zijn voor schorsing.

Ook een geestelijke stoornis of een persoonlijkheidsstoornis kan een contra-indicatie vormen. Bij een persoonlijkheidsstoornis (en eigenlijk ook de verslaving) kan echter een schorsing juist aangewezen zijn, namelijk als die bijdraagt aan de behandeling van de problematiek.

Aard van de zaak en de feiten

In beginsel zijn geen feiten uitgezonderd voor een eventuele schorsing van de voorlopige hechtenis. Het is een contra-indicatie voor schorsing als de rechtsorde ernstig is geschokt door het feit (vergelijk de grond voor voorlopige hechtenis).

Verder is een contra-indicatie voor schorsing als het feit publieke verontwaardiging heeft gewekt, bijvoorbeeld een seksueel delict.

³⁴ Derde Afdeling van de Derde Titel van het Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering.

Verloop en de voortgang van het onderzoek in hoger beroep

Het verloop en de voortgang van het onderzoek is ook een van belang zijnde maar wat onzekere factor bij de beoordeling van schorsingsverzoeken. Hieraan kunnen (soms) argumenten worden ontleend om tot schorsing over te gaan. Het spreekt haast vanzelf dat dit dan ook te maken zal hebben met voortschrijdend inzicht over de ernst van het feit en de mogelijk op te leggen straf, of compensatie voor bijvoorbeeld de (te) lange duur van de behandeling in hoger beroep.

De aan artikel 5 EVRM ontleende argumenten, dat een verdachte het recht heeft om de behandeling van zijn strafzaak in vrijheid af te wachten, zijn na een veroordeling tot vrijheidbenemende straf of maatregel in eerste aanleg niet (meer) van kracht.

Andere zaken

Vluchtgevaar blijft in hoger beroep onverkort een contra-indicatie.³⁵ Voor schorsing van de voorlopige hechtenis vormt verder een contra-indicatie het feit dat tegen de verdachte nog andere strafzaken lopen waarin feiten ten laste (zullen) worden gelegd waarvoor in de regel geen korte vrijheidsstraffen worden opgelegd. Ook eerdere (onherroepelijke) veroordelingen van verdachte kunnen, met het oog op mogelijk recidivegevaar, een contra-indicatie zijn voor schorsing.

Het is een contra-indicatie als er aanwijzingen zijn dat getuigen en/of slachtoffers beïnvloed of benaderd (gaan) worden.

Het is een contra-indicatie als er een aanzienlijke kans is dat een aangever zich - ook bij een korte schorsing onder beperkende voorwaarden - niet (meer) veilig voelt. Het kan aanbeveling verdienen hierover bij de politie nadere informatie te doen inwinnen.

Reden schorsing

Er dient een deugdelijke reden te zijn voor schorsing van de voorlopige hechtenis. Zoals hiervoor beschreven, dient het persoonlijk belang van verdachte bij schorsing meer te omvatten dan algemene schade, ongemak e.d. die samenhangen met detentie en dient dat persoonlijk belang bij schorsing aannemelijk moet worden gemaakt.

Naarmate op basis van een beoordeling van de voorgaande punten meer contra-indicaties bestaan, dient de reden voor schorsing gewichtiger te zijn.

Het kan aanbeveling verdienen reclasseringsrapportage te vragen, als deze er nog niet is, om daarmee een zo objectief mogelijke beschrijving van de persoonlijke belangen van verdachte te krijgen. Het voordeel daarvan is dat daarin ook ten aanzien van de aan schorsing van de voorlopige hechtenis eventueel te verbinden voorwaarden het een en ander opgenomen kan zijn.

Verlof

Ten aanzien van kortdurende schorsingen ('verlof') is de rechter gebonden aan de regeling van art. 80, zesde lid, Sv.. Daardoor is de rechter niet meer bevoegd tot schorsing van de voorlopige hechtenis in gevallen waarin wordt voorzien door de regeling Tijdelijk Verlaten van de Inrichting³⁶, te weten kortdurend verlof (één dag, exclusief reistijd) voor bijzondere gebeurtenissen, zoals begrafenissen, bevalling maar ook een

³⁵ Dit ware tot uitdrukking te brengen in het bevel tot voorlopige hechtenis.

³⁶ Stcrt. 1998, 247, laatstelijk gewijzigd Stcrt. 2004, 174. Deze regeling is wat betreft de voorlopige gehechten gebaseerd op art. 26 Pbw en art. 30 Bji.

intakegesprek.³⁷ Omgekeerd brengt dat wel met zich mee dat, in verband met dat soort gebeurtenissen, gevraagde schorsingen van wat langere duur ook wel afgewezen kunnen worden, omdat die met kortdurend verlof opgelost kunnen worden, zoals schorsing ten behoeve van verblijf bij (zieke) familieleden. De regeling voorziet tenminste in verlof voor een kortdurend bezoek aan familieleden die niet in de inrichting op bezoek kunnen komen.

Overigens komt het voor dat een schorsing voor een langer duur wordt verzocht om aan de bevoegdheidsbeperking van art. 80, zesde lid, Sv te ontkomen.

Hoogte straf eerste aanleg, strafrestant en detentieregime

Na de veroordeling in eerste aanleg is bij een schorsingsverzoek van belang de opgelegde straf of maatregel, die als enige geëxpliciteerde grond voor de voorlopige hechtenis in het bevel tot gevangenhouding ex art. 75 Sv kan zijn opgenomen. Daardoor is de ernst van het feit via een rechterlijk oordeel al in grote mate vastgelegd. In beginsel zal een (algehele) schorsing bij een langdurige gevangenisstraf dus niet voor de hand liggen, tenzij zeer zwaarwegende redenen daarvoor zijn te vinden. De kracht van het argument is minder groot als het strafrestant gering is en het detentieregime minder gesloten. In de door de rechtbank in concreto bepaalde strafoplegging kan ook een reden liggen om wel tot schorsing te komen, bijvoorbeeld als de straf is gerelateerd aan een behandeling die inmiddels kan aanvangen.

Kortom

De hiervoor genoemde factoren die in aanmerking kunnen worden genomen bij de beoordeling van schorsingsverzoeken tijdens de behandeling van het hoger beroep zullen altijd binnen het eerstgenoemde algemene kader geplaatst moeten worden. Daarbij dient vooral aandacht besteed te worden aan het verschaffen van een deugdelijke basis voor oordeelsvorming, door toe te zien op het aanleveren van adequate informatie door het OM, maar ook door te voorzien in deugdelijke onderbouwing van de (gestelde) persoonlijke belangen van de verdachte, in het bijzonder door reclasseringsrapportage daaromtrent.

4. Modellen

Het verdient overweging landelijke modellen voor voorlopige-hechtenis-beslissingen te ontwikkelen en te gebruiken, waarin expliciet ruimte is ingeruimd voor een bredere motivering.

³⁷ De legaliteit van deze bepaling is in twijfel getrokken: Rechtbank Almelo 25 januari 2006, NJFS 2006, 70.